

Plum.

— Սըրպ պէտի հազարէթիւնին Տէր-
սէտառէթէ կէլէճէ կի պիր իքի հաֆթա-
տան պէրու զաղէթալարտա օգուսմադ-
տա իտի . պու կիւնէրտէ շու հաւատիս
քէսպի է հէմմիյեթ իտէրէք , բրէնս Մի.
շէլ հազարէթիւնին սահիհէն կէլէճէք-
լէրի . վէ Եօլա շոգմըշ օլտուգլարնտան ,
Նէճիպ բաշա հազարէթիւնի գօնաղընն
հազարտանագտա օլտուգլա քէզալըք
զաղէթալարտա օգուսմուշ աուր .

— Կաղէթ տիւ Լըվանտա օգուսմուշ
դունա կէօրէ , կիրիտտէն կէլէն էհալի
վէքիլէրի իօրիսթիւնալարնն , էլ շէլէր-
տէն պիրիսնէ կիրիլէք , կիւեա քէնտի-
լէրին պու թարաֆա կէլմէսի պիր մէճ-
պուրիյեթէ մէպնի օլմասնտան թէ-
շէքքի իթմիշէր կիպի , պէյն էլ էհալի
պազը արաճիֆ կէզմիշ իսէտէ , քէնտի
ալարդը մալիւմաթա նէզարէն , հազը-
դաթի հալ էօյլէ օլմաեղպ , ֆազաթ ,
մէրզուսմտէն Եալընըլ իքի նէֆէրի ,
միւմայիլէյճ էլ շէ հէր քիմ իսէ օնա կի-
տէրէք , նէ Եօլտա ինթիլիսպ օլտուսուգ-
լարը պապընտա մալիւմաթ վէրմիշէր-
տիր .

— Պու կիւն , շէհիր բօսթասը սան-
աղզարը իւզէրինտէ օգուսման պիր իլանա
կէօրէ , մէզքիւր իտարէ , Եէնի պիր էմիր
չըգանա գատար թաթիլ իթմիշ օլտու-
ղուստան , զաղէթալարնը մէզքիւր բօս-
թա իէ ալմագտա օլան գաթլարըն , պուս-
տան սօնրա զաղէթալարը իշին , Եա իս-
թանպօլ , վէ Եալտա Գալաթա վէ Պէյ-
օղլու թարաֆլարնտա պիր մահէլ պէ-
Եան իթմէլէրի էլգէմիյեթիւնի խապէր
վէրիլըպ .

— . . . Միւէլ լեֆ
Մարտ 7 1867 Պրուսս
Մահը հալին Կինճի շարաթ կիւնի
առաջնորդուսուգ շորհազարգ Բարթո-
ղէմէոս Ե . վարդապետ իսթանպօլտան
Պրուսսեա մահէլ լը մէմուրիյեթինէ վա-
սըլ օլմուշ տուր . էլվէլա փալագեան
պիրատէրիլին « աթըճըլար » նամէլիֆթ .
իկիլնէ ուղրահըպ պիր միւտտէթ արամ
իլէտիլէրտէն սօնրա , տէվէթլու վայրա-
շա հազարէթիւնի թարաֆընտան իքրամէն
կէօնտէրիլմիշ օլան աթա բաքիպէն էօն-
տէն սիվարի վէ բիյատէ զապթիյէլէր վէ
արգատան ճէմուսթ օլտուղու հարտէ ,
քիլիսէ ճատտէսինտէ վազը Աղամճեան
Բօհաննէս աղանըն խանէսի էօնիւնտէն
տիրացուլար վէ քահանայար էլպիսէյի
րուհանիյէլէրի իէ զիյնէթիլէ քիլիսէյե-
տախիլ օլուպ , օլատա շէվթէթլու գուտ-
րէթլու փատիշահըմըգ էֆէնտիմիլ սուլ-
թան Ապտիւլ Ազիզ իտան հազարէթիւնին
էօմր ու իգպալէրի իշին վաճիպէտէն
պուլուսման տուլար օգուսմարաք , գեր .
առաջնորդ հազարէթիւնի պիր գրաս ֆա-
գաթ թէհէսիրիլ պիր նութգ սէօյլէտիք-
տէն սօնրա էհալիյի օրհնէլ իթմիշ տիր .
* * *

ՀԱՊԵՐԳԱԹԻ ՀԱԼ

Իքի հաֆթատան պէրու պէյն էլ է-
հալի պիր լազըրտը կէզմէքտէ օլուպ , վէ
կիթտիքճէ էհէմմիյեթ քէսպ իթմէքտէ
տիր , շէօյլէ քի , իշմիտ գարիյէլէրի պի-
շարէկեանը իշին իլք տէֆա կէօնտէրիլէն
ուստա պօղուգլուգ պուլուստուղուստան
Եէյէն խաթաթա օլմուշ , վէ հաթթա գըրգ
էլ լի քիշի էօլմիւշ իմիշ .

Պու հատիսէ քեամիլէն Եալան տէյիլ
տիր , լաքին բէքչօգ Եանլըշլըգ վարտըր .
Հազըգաթի հալ շու տուր քի , կէրշի
մէզքիւր ուսուս էթմէյիլի Եէհէնէրտէն
պիր թազըմ քէսանիւզէրինտէ միտ աղ-
ընտ , իսհալ իսթիլիքա , պաշ տէօնմէսի
վէ ուսուշուգլուգ ալիսմէթիլէրի կէօ-
րիւլմիւշ , վէ շու ֆէնալըգլար ալէստէ-
վիլէ պիր կիւն սիւրիպ , սափուշմուշ ի-
սէտէ , պազըլարըն իքի կիւն շէքտիլէրի
իշիտիլմիշ տիր .

Մէզքիւր ուստան աուամ էօլմիւշ օլ-
մասընն աալա աալը օլմատըգտան պաշ-
գա , իսսթա տիւշէլի տախի իշիտիլ-
միշ վէ կէօլիւլմիւշ տէյիլ տիր .

Պու ֆէնալըգըն դուհուրինտէ , ախի-
տէ Պաղէճիքտէն իզմիտէ խապէր կիթ-
միշ , վէ իզմիտտէրի գօմիթէ թարաֆըն-
տան տախի թարաֆըմըգա պաթէլէկ-
րաֆ պիրիլիլմիւշ , վէ պիլ տախի , տա-
զըգաընտա իշիմիլիլ թէլը իլէ , ֆապ-
րիգաեա գօշմագտա իքէն , Գուլէ գաբու-
սուստա , գօմիթէմիլ ազաընտան տօգ-
թօր Մատթէոսեանը լասթ կէթիլմիւշ ,
վէ պիրիլիլտէ կիթմիւշ , ուսու վիլէն զա-
թը պուլմուշ , գօնուշմուշ , վէ ուստա
աալա պիր հիլէ օլմատըլը , վէ իշտէ պիր
Եանլըշլըգ վէ Եալտա պիր միւ պալալա
պուլուսմար ճէվալընը ալարաք , օտա-
մըգա տէօնմիւշ , վէ հէման օլ կիւն իս-
կիւ տարա աուամ կէօնտէրէրէք 80 լու-
ղէթտէն իպարէթ պիր թէլէկրաֆ քէ-
շիտէսիլէ , լազըմ կէլէն թալիմաթը վէր-
միշ վէ իսթմիւշ , վէ հաթթա , իշտէ
գօրգուլաճապ պիր շէյ վարիսէ , տազը-
գա ֆէվթ օլուսմագաընը քէօյլէրէ հէ-
քիմ , իսճ վէ փարա շըգարըմասընը բէ-
ճա իթմիշ իտիլ .

Շու իեանէ Եիւզիւնտէն շէքմէքտէ
օլտուղուսուգ ճիւզի պիր զահմէթին ,
մէզքիւր խապէր իւզէրինէ նէ՝ գատար
զիւստա աղըրլաշապ , վէ նէ՝ տէրէճէլէր-
տէ քէտէր վէ մէրաք իթմիւշ օլտուղու-
մուղուս թարիֆինէ հաճէթ կէօրմէտի-
կիմիպտէն , տուլըլու գաթլարըն իտար-
լարընա իհալէ իտէրիլ .

Պիրտէ ֆէրտասը կիւնիւ ալարըմըգ
պիր թէլէկրաֆտան , գօրգուլաճապ պիր
շէյ օլմաեղպ , կէօրիւլէն ֆէնալըգըն տա-
խի էօնիւ ալընմասը զըմիւրտա թէտապի-
րի լազըմէյէ միւսարաաթ օլուստուղու-
անլաշըլընտան , միգտարի քիֆայէ

գալպիմիլ լահաթ իթմիւշ իտի իսէտէ ,
էնտիլէ վէ մէրազըմըգ պիւթիւն պիւ-
թիւն տէֆ օլմատըլընտան , վէ էօթէ-
տէն պէրուտէն իշիթտիկիմիլ պիր պիրի-
նէ ուլմազ լազըրտըլար վէսվէսէմիլի ալ-
թըրտըլարընտան , արգատան իքինճի տէ-
ֆաքի ուսլարը Եէթիտիլտիլտէն պաշ-
գա , հէմ քէյֆէյիլի հալի պիլգաթ թահ-
գըպ իթմէք , վէ հէմտէ ֆուգարանըն ահ-
վալը հազըրէսի հազըրտա Եէնի մալիւ-
մաթլար ալմագ նիլէթիլլէ , քէզալըք գօ-
միթէմիլ ազաընտան օլան տօգթօր Գա-
լուստան իլէ կէլէն քազար իրթէսի կիւ-
նիւ իլվիտէ կիթմիւշ , վէ օլատա պիր սա-
աթ գատար էլլէնտիլտէն սօնրա , Եէրիւ-
սինտէն Մանուկեան Ստէֆան աղաեը
պիրիլիլտէ ալարաք , վէ պէյիլիլլէ կիթ-
մէքիլլէ վազթիւն միւսաաուսի օլմատը-
ղընտան , գաեղըլա գարշեա կէշմիւշ , վէ
կիճէնին սաաթ Եարըմընտա Պաղէճիկէ
տախիլ օլմուշուգ տուր .

Օ կիճէյի օլատա Մկրեան Սարգիս ա-
ղա խանէսինտէ կէլիթտիլտէն , վէ ֆէր-
տասը սալը կիւնիւ սաաթ ալթընա գա-
տար , տօգթօր Գալուստան խալաթ ո-
լարաք , պիր թազըմ խաթալարա պազ-
տըգտան սօնրա , պէյիլիլլէրէ բաքիպէն
Տէօնիլլէ կէշմիւշ , վէ պատէհու Օվաճը-
ղա կէշմիւշ , վէ սաաթ օն պիր բատտէլէ-
րինտէ օլատըն տախի թէլը իլէ , կիճէ-
նին սաաթ պիր պուշուղուստա իզմիտէ
վասըլ օլմուշ , վէ ֆէրտասը կիւնիւ պու-
թարաֆա ալտէթ իթմիւշիլ տիր .

Միւ մայիլէյճ տօգթօր , մէզքիւր իւշ
գարիյէլէրտէ , մէզքիւր ուն հազըրտա
ալարըն մալիւմաթլարտան պիր բարթթօ
թէրթիլպ իթմիւշ , վէ մէզքիւր բաթօր-
թօտան , Եօգարտա սէօյլէտիկիմիլ ֆէ-
նալըգլարտան պաշգա հիշ պիր շէյ վու-
գու պուլմատըլը անլաշըլըն տուր , նա-
սըլ քիպիլ տախի էօյլէ օլտուղուսու կէօր-
միւշ վէ իշիթմիւշիլ տիր .

Գօմիթէմիլ գաթէն պու քէյֆիլլէթին
թէֆիլիլ վէ թէսվիլէսիլլէ մէշուլ օ-
լուպ , հաթթա պու կիճէ տախի ուսու
վիլէն զաթ իլլէ սաաթ ալթընա գատար
գօնուշմուշ , վէ հէնուգ պիր գարարը
գալի վիլէմէմիլ օլտուղուստան , զաղէ-
թատա աեթիլիլ պիր ազ վազըթ տա-
հա պէլլէմէք իսթմիւշ իսէտէ , նասը
քի սէօյլէտիք , էօթէտէ պէրուտէ Ենվա-
յի արաճիլլէր Եանլըմագտա օլտուղու-
տան , քեաֆֆէյի համիյեթքեարան վէ
ղայլէթէշանըն մէրազլարըն տէֆ , վէ
Եիւրէլլէրինի լահաթ իթտիրմէք նիլլէ-
թիլլէ , արթըգ հազըգաթը հալին պէ-
Եանլին միւսարաաթ իթմիւշիլ տիր . ֆա-
գաթ , շուսու տախի պէԵան իտէրիլ քի-
իշպու մէմուլին զայրի օլան ֆէնալըգ իւ-
զէրինէ , գօմիթէմիլ զայլէթտէն տիւշ-
մէյիլ , իլլա տահա զիւստա զայլէթէ
պաշալմըշ տուր .

Պու. խոստումնաւոր վերադարձը սայրի մալիւմաթըն պէտանընը, վաղվի անկէթ թէքը իտէրիւ:

Մէտէի մէշնուր տուր, «կիւլ թիւ քէնսիգ օլմազ, իլիմ գահմէթսիգ տէ միշէր, պիգաէ իլալէթէն սէջլէրիլը քի «Փաղիլէթ իշլէնէն եւրսէ, պէլա վէ խաթար եքսիք օլմազ»:

Մէշ քիւր ուն հագգընտա, գոմիթէ միգ թարաֆընտան գուհուրա կէլմիշ օլաւն հէր նէվի զայրէթ վէ տիգգաթա գըտտ օլարագ, շու Ֆէնալըղըն, գուհուրի, տօղընուս քէմալի թէէտսի Փ վէ թէաճիւսիլիլի մուծիպ օլմուշ տուր, վէ հալեա տալիս օլմագտա տըր:

Լաքին զարարը եօգ, մէրտիք պէջլէ վազըթտա լաղըմ տըր: գիրա Ֆէլաքէթ օլմանն եւրսէ մէրտիք իթմէք բէք գօլայ տըր:

— Իշիթ տիկիմիլէ կէօրէ, Եէնի-գաբու թարաֆընտան, Մկրտիչ եպիսկոպոսու պիր մաւաթէն տօտեք, կիւեա թէ միգէ չըգարմագ նիլէթիլէ, ճիւմա իլթէսի չըգարմագ Մէճմուտա, Ման գուսէյէ գարչը պիր պահս տէրճ իտիլէ ճէք իմիշ:

Քէգալը Էմիլիլէ շահան եւրտէն իշիթ տիկիմիլէ կէօրէ, Մկրտիչ եպիսկոպոս, իքի եա իւշ տէֆա Նուսար բաշա հագգէթ լէրիլէ կէօրիւ չմէք իսթէմիշ իտէտէ, հուգուրլաընա գապուլ օլուն մամըշ տըր: վէ մէրգուս պիր տէֆա տընտա բէք հիտտէթ լէնէրէք, աշաղտա պուլունան պիր խրտմէթ ճիւտէն, նէ սէ պէպէ մէպնի գապուլ օլունմաղըղըն սիւալ իլլէտիկիմիլէ, մէրգուս տալիս: — Աճայիպ, պուլունա սիւալ վէ թէաճ ճիւպ ճայիլ գիտիր, մէկէրչի տահա պուտէֆա Մըրըտան Էմանէթ ճիւ ճէրմակ կարապետ աղա իլէ, ըրթըրընընըն արգանըրտան կէօնտէրիլիլի կէօրմէ տիւ նիլ գի, մէկէրչի միլէթիլ իսթէմէ տիկի վէ գապուլ իթմէ տիկի պիր աւտալը, Նուսար բաշա հագգէթ լէրիլ գապուլ իտէր մի...» ճէվալընը վէրմիշ տիր:

Ձանն իտէրիլը քի, մէրգուս Մանգու մէ ալէյհիտէ սօնրաքի արգուհալի, շուհըս ու հիտտէթ իւգէրիլէ կիտիպ Պապը-ալիլէ թագտիմ իթմիշ տիր: չիւն քի, մէշ քիւր արգուհալիտէ, «Սօգաղա չըգաւագ, վէ աւտամ եիւլիւնէ պագաճագ հալիմ գալմաղըն տէյի եաղտըր տըրը իշիտիլմիշ տիր:

Մըրըտան ալտըղըմըլ իքի գըթա մէք թուպլարա նէգարէն, Նուսար բաշա հագգէթ լէրիլ, միլթէպէրանը միլլէթտէն պաղըլաընը հուգուրլունա ճէլպ իլէ, պիր տահա Մկրտիչ եպիսկոպոս լաղըր տըսընը իթմէմէլէրիլի, վէ եէնի պիր աւտալըրդ վէքիլի թայեիլիլէ գատար, Տէր կարապետ հայրըն վէքիլիլէ իտէճէ:

կինի իլիթար ու պէտան պուեուրմուշ, վէ պուեուրն իւգէրիլէ, մէրգուսուն հէյ պէսի սանտըրը պու թարաֆա կէօնտէր իլմիշ տիր:

— . . . խմբագիր:

Պէշիկթաշ 8 մարտ, 1867

Ձեր պատուական թերթին 290 րդ թրւոյն մէջ Ռուսաստանէն գրուած նամակ մը կարդացինք:

Յիշեալ նամակը՝ Ներսիսեան ուսումնարանին կառավարութեան հսկողութենէն ազատ հիմնադրած ըլլալը յայտնելէ հետեւ, իր այս բարեբաղդ անկախութիւնը խորտակելու համար՝ հիմնադրութեան օրէն ի վեր անգաղար վատ միջոցներով փորձուիլը, եւ մանաւանդ, անցեալ յուսիս ամսոյն մէջ, աշխարհագրութեան եւ Հայոց պատմութեան դասատու Գէորգ Արուսեանց ազգասէր անձին անիրաւ թելադրութեամբ մը ուսումնարանէն հանուելով աներեւոյթ ըլլալը կը պատմէ. յետոյ Ռուսաստանի երիտասարդներուն եւ ուսումնականներուն գծաղդ վիճակընը կարապրելով, օգնութիւն եւ դարման կըսպասէ նորընտիր Վ. կաթուղիկոսէն:

Ռուսաստանի մեր ազգայիններուն այս յուսանատ հառաչանքը մեր սիրտը չափազանց սրտմեցնելով՝ կը հարկադրուինք մէկ քանի խորհրդածութիւն ընելու, ըստ մեր բաւականութեան, Հայ ազգին ընդհանուր վիճակին վրայ, որոնք, ներկայ տառապանաց վախճան մը եւ ապագայ բարօրութեանը յոյս մը կրնան ըլլալ՝ թէ որ ազգին յառաջադիմութեանը սրտանց փափաքող մասին ուշադրութիւնը ստանան:

Կը խնդրեմ, ուստի . . . խմբագիր, որ մեր հետեւեալ խորհրդածութիւններուն անկիւն մը շնորհէք ձեր պատուական թերթին մէջ, թէ որ անոնց հրատարակութիւնը ազգին արդիւնաւոր դատուի ձեր կողմէն:

Կուեթթէմպէրկի անմահ հանճարին արդիւնքովը, ամեն անհատ կարող է այսօր ընդհանուր մարդկութեան անցեալ ցեղը աշաց առջեւ բերելու: Կարող է ամեն հայ, այս անյայտացած խումբերը պատմութեան մէջ թափոր կապած տեսնել, եւ անոնց ընթացքը մանրամասն քննել:

Ինչ կը նշմարէ ասի ընող հետաքրքիր հայը այն առհամար բազմութիւններուն իրենց ծնունդէն մինչեւ մեր օրերը կատարած յրճաններուն մէջ:

Կը տեսնէ եւ կը համոզուի որ ազգերը ընտանիքի մը նման, կը ծնանին աշխարհիս վրայ, կը մեծնան, կը դօրանան, մեծանուն եւ համբաւ կստանան, յետոյ կը տկարանան կամ կը մեռնին: Բայց իրենց այս տկարութիւնը կամ մահը բնական օրէնք մը, ճակատագիր մը կամ դիպուած մը չէ, այլ մեծ սխալմունքներու ապարդիւն չափազանցութիւններու տխուր հետեւանքն է:

Պատմութիւնը սքանչելի տեսարան մի է ապրող ազգաց համար, ուր կը տեսնուին խել մը լուսատու աշտարակներ ազգերուն սխալմանց եւ կորստեան ժայռերուն վրայ, որոնք անցեալ ցեղերուն գերեզմաններ լուսաւորելով կազդարարեն, միանգամայն այն վտանգաւոր ժայռերուն . . . մօտեցող ազ-

գաց նաւերուն որ հեռու անցնին այն գարհուրելի ժայռերէն: Ամեն ազգ պարտական է իւր փրկութեանը համար իր աշաց առջեւ ունենալու պատմութեան այս սքանչելի աշխարհացոյցը եւ իրեն նպատակ յատկացեալ քաղաքակրթութեան նաւանգիւտը ցոյց տուող կողմնացոյցը, որոնց առաջնորդութեամբը ազատ կը պահեն իրենց ազգութեան նաւը ամեն վտանգներէ եւ փորձութիւններէ:

Ճաւօք արտի կը տեսնենք որ Հայը գուրկէ այս տեսակ անհրաժեշտ խոհմութենէ, իր ազգութեան քաղաքացուած նաւը, ոչ աշխարհացոյց ունի եւ ոչ կողմնացոյց եւ իր նաւաստիները խուլ են պատմութեան ազգութեան խրատներուն: որովհետեւ իր տարտամ ընթացքին մէջ ստէպ ստէպ կը գիմէ գէպ ի մեր նախնեաց սխալմանց եւ կորստեան ժայռերուն:

Նաւերնուս այս թշուառ վիճակը, եւ կորստեան տանջանաց մէջ գտնուող ճամբորդներուն յուսանատ հառաչանքները ազգասիրաց սիրտը կը ճմլեն: որոնք կը հարկադրուին ըսելու այն ճամբորդութիւնը՝ որ շատ Հայերու ծանր կը թուի: Բայց մենք անտարբեր ենք անանկներուն համար, եւ անցեալը առջեւնիս բերելով ուրկից օրինակները եւ ապացոյցները պակաս չեն, կըսենք մեր ազգին. «Փու ազգութեան նաւը՝ դու քու ձեռքդ կը քայքայես, քու տանդ հիմը դու կը քանթես, եւ յետոյ անկէց յառաջ եկած թշուառութեանց մէջ օտարէն կը գանգատիս եւ օտարէ օգնութիւն կը խնդրես:» Ոչ. օտարը անմեղ է այդ մասին, եւ անի՝ քեզի պէս անխառ ազգին օգնելու պարտականութիւն ալ չունի: Փու օգնականդ եւ բարեկամդ միայն դու ես, անցեալ օրերդ քեզի բաւական փորձառութեան դաս տուին, անկէ խրտուէ եւ զքեզ առաջնորդէ:

Մեր այս խորհրդածութիւնը, կամ աւելի ճիշտ խօսելով՝ մեր այս յանդիմանութիւնը, որոնք ազգին խեղճ վիճակին վրայ զգացած տրտմութիւններնէս միայն յառաջ կուգայ, իրաւացի ըլլալը ապացուցանելու համար, Ռուսաստանի մեր եղբայրներուն վերոյիշեալ նամակը մեզի սկզբունք կրնանք բռնել:

Ռուսաստանի մէջ ազգային ուսումնարանի մը ազատ հոգին ոչնչացնելու համար, կառավարութեան կողմէն թշնամանքներ, եւ անպատիւ հնարքներ կը գործադրուին, որով յոյս չի մնար ազգին անկէ պտուղ քաղել ապագային համար: ասի իրաւացի գանգատ մըն է, եւ Ռուսիոյ կառավարութեան մեր ազգին յառաջադիմութեանը բարեկամ չըլլալու մասին՝ ունեցած հին գաղափարնիս կ'արդարացնէ: Բայց կը հարցնենք, թէ որ բռնաբարութիւնը վերնայ Ռուսաստանի Հայոց վրայէն՝ մի թէ իրենց օրինաւոր ընթացքին դէմ՝ ուրիշ արդեւ չենք չի պիտի եխեն:

Ոչ. մասին մենք կը տարակուսինք, որովհետեւ մեր Պոլսեցի կամ Տաճկաստանի ազգայինները, որոնք Ռուսաստանի Հայոցմէ չեն տարբերիր, բնական յատկութիւններով, իրենց վրայ իշխող բարեխնամ տէրութեան կողմէն բարոյական եւ ոչ մէկ բռնաբարութիւն մը ունենալով, Ռուսաստանի Հայերէն

աւելի խեղճ վիճակի մէջ են . եւ մեր այս Ռուսաբնակ եղբայրներն պիտի զարմանան եւ ափշին , երբ ըսեմ իրենց թէ այսօր Պոլսեցի Հայերը , Օսմանեան տէրութեան շնորհիւ չաղատ են եկեղեցիներ , դպրոցներ եւ հիւանդանոցներ չինելու , եւ յիշեալ եկեղեցիներուն մէջ համարձակ իրենց ազգային կրօնքը դաւանելու : Ազատ են դպրոցներու մէջ ամէն ուսմունք եւ գիտութիւն . ամեն ազգաց պատմութիւն եւ լեզու դաս տալու : Ազատ են իրենց ազգային բոլոր գործքերը եւ ստացուածքները իրենք անձամբ կարգադրելու եւ մատակարարելու :

Ազատ են ընդ հանուր Տաճկաստանի Հայերէն՝ ազգային տուրք ժողովելու , եւ եկած հասոյթը իրենց կամքին համեմատ գործադրելու , առանց Օսմանեան կառավարութեան հաշիւ տալու . երբ էջմիաճնայ մէջ Ռուսիոյ կառավարութեան կողմէն՝ յատուկ քննիչ կամ համարակալ մը նստած կայ , որուն գիտակցութենէն դուրս , Ս . Սինօղը բան մը ընելու կարող չէ :

Ազատ են Պոլսեցիք , ազգային ժողովներ եւ ընկերութիւններ կազմելու , ուր ամէն տեսակ խնդիրներու վրայ կը վիճաբանուի . եւ կը խորհուի :

Ազատ են Պոլսեցի Հայերը (եւ ասի վայելած ազատութեանց մէջ ամէնէն սքանչելին եւ գերազանցն է) Եւրոպիոյ ազգաց ամենամեծ աշխատութիւններով , զոհերով եւ արիւնհեղութեամբ ձեռք ձգած սահմանադրութեան պէս հաստ մ'ալ իրենք յօրինելու , եւ զայն իրենց օրէնք ընդունելով , անոր հոգեոյն համեմատ գաղտնի քուէարկութեամբ Երեսփոխաններ ընտրելու , եւ անոնցմէ քաղաքական , կրօնական , ուսումնական եւ այլն եւ այլն անուններով ազգային կառավարութիւն մը կամ վարչութիւն մը հաստատելու :

Մնացած էւլ .

— . . . Խմբագիր .

Կ'աղաչեմ որ ներկայ համառօտ գրութիւնս Ձեր ազգօգուտ լրագրոյն մէկ տնկիւնը գետեղել բաերհաճիք :

« Սիօն » ամսաթիւեր թիւն տարւոյս յունուարի թիւը բարեբաղդաբար ձեռքերնիս անցնելով , անոր բաժանորդաց ցանկին ալ աչքի հարուած մը տալու ատեննիս ծիծաղնիս չը կրցանք բռնել , երբ տեսանք ասկէ երեք տմիս առաջ Հրապարակաւ առաջի « ընդ » կրօնական եւ աշխարհական խառն ժողովներու մէջ դատուած , դատապարտուած , զգեստուց մասին մեռած , թաղուած , հոգեոյն հանգուցելոցը կատարուած , « եւ Երուսաղէմայ Պատրիարքի կողմէն « Պարոն Բարութիւն վերակենդանաց » պարոն Բարութիւնը , այս անգամ դարձեալ Սիօնի բաժանորդաց ցանկին մէջ 'ի շարս վարդապետաց « արժանապատիւ » անձանով 'ի փոռս բարձրացած էր :

Կուզեմք զիտնալ թէ ասկէ յառաջ Ազգային լրագրաց գրած հրատարակութիւնները մի սուտ են , թէ « պատաս-

խանատուութեամբ » Ս . Պատրիարքի եւ Երուսաղէմայ պատուարժան Միաբանաց խմբագրութեամբ « Սիօնի » Բարութիւն վարդապետի կամ պարոն Բարութիւնի տրուած արժանապատիւ անձանով անոր անուղղակի կերպով անմեղութեան հաստատութիւնը մի սուտ է , որ սուտ է :

Չմիւռնիա 11 մարտ 1867

* * *

Ա Ձ Դ

Մարգարեան Բարութիւն աղային խանութը ստորագրուող մեր յարգի վեց բաժանորդաց կը ծանուցանեմք որ , Ժիլ Պասի հինգերորդ եւ վեցերորդ տետրերը հրատարակուած ըլլալով , կրնան ըստանալ Մահմուտ-փաշային գլուխը Պոլսի մէջ Մանուկ աղային խանութէն թիւ 220 . նա եւս կրնայեմք որ բարեհաճին օր առաջ իրենց հասցեն մեզի տալու , որպէս զի մենք ալ յորուիչին միջոցաւ , տետրակներն եւ նոր անդորրագիրներն իրենց տեղը խրկելու կարող ըլլանք :

Հրատարակիչ գործոյ
Յ . Մ . Գաբրիէլեան .

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

ԱԹԷՇ ՎԷ ԷՕՄԻՒՐ ՍԻՎՈՒՐԹԱՍԸ

Հիւրանքն Եւրոպայի Պրիմիէր Էն Էն-Տիւրքիս
Կոմիտէ Սիւր-Էն-Էն-Տիւրքիս .

NORTH BRITISH AND MERCANTILE INSURANCE COMPANY.

2,000,000 Լնկիւնը լրացար , ասը սերմայեւի
2,450,000 Թահիթը էմիլիէթտէ օլարագ իրատը
600,000 Ալէնէվի վարիտաթը

Պու գումարանեա 1809 սէնէսինտէ եանի պոնտան 38 սէնէ Էվէլ թէշիլ օլունուպ , չիմօի իսէ , քէնտի սէրմայէսինտէն պաշգա , Թահիթը էմիլիէթտէ վազ օլունուպ օլան պիւսիւք մէպլաղի սայէսինտէ , տէրքեար օլան էն զիեատէ էմիլիէթտէ գումարանեալարըն սըրաւընա կէշիլ սիւր . վէ հաթթա մէղքիւր գումարանեա իշինտէքի սիկուրթաճըլար տախի քէնտի զարարարընա գարըլըք պիւր սիկուրթա Թահիթընտա պոլունուպտա տըրլար :

Մէղքիւր գումարանեա ալէլունուպ , կէրէք մաղապարտա , վէ կէրէք Իսթանպուլ վէ Գալթա կիւմրիլքիլնտէ կէրէք քէնտիլէրին օլուպ , վէ կէրէք էմանէթէն իւնտէլէրինտէ պոլունուպտա մալ վազ իթմիլ օլան Թիւճնարարա , վէ Իսթանպուլտա վէ ճիւլարընտա պոլունուպ էվ , մաղապա վէ սայիլ էպնիլէ սահիպլէրինէ , վէ հէր սընըք տիւքքեանը վէ ֆապրիգաճըլարա , վէ էմվալու էշեանըն սիկուրթա իթմէք իսթէյէն քիւրաճըլարա , իւն վէ պէեան իտէքքի , զիւրտէ մուհարրէր իմզա սահիպի , մէղքիւր Գումարանեան վէքեալէթնամէսի անքեանընա , աթէյէ գարըն հէր նէ գատար միւտտէթ իշին օլուր իսէ օլունու , էվէլ ֆիեաթլա սի-

կուրթա մուամէլէսի իթմէքլիյէ բուլտաթը քեամիլէսի վար տըր , վէ հէր նէվի գաթաթը քէմալի հազըրըլըլա թաղմիլէ հազըրըլըր : Պու պապտէ տահա զիեատէ մալիւմաթ քէսպ իթմէք իսթէեէն , Իսթանպուլտա վազը Շէրիֆ-բաշա խանընտա 7 նիւմէթլու օտատա Համբարձում աղա Յովսէփեանա , միւրաճաթ իյլէեէէէք տիւր :

Գալթա տա կիւմրիլք սօզաղընտա
54 նիւմէթլու մաղապատա գումարանեա
անէնթօունա .

ՈՒՒԼԻԱՄ Բ . ՍՈՒԱՆ

Արաճա համամտա նիւմէրօ 46 Սարլաֆ Յուսիկին տիւքքեանընտա , հէր նէվի վարապայի սահիլէ սաթլըլըլը , վէ ճիւմա կիւնլէրի տախի ալըք պոլունու տուղու իւն գըլընըր :

Եւրոպայի համալսարանի մը մէջ դաստիարակեալ Հայագի երիտասարդ մը , որ Գերմաներէն , Անգղիերէն , Լատիներէն , Հելլենարէն եւ Եբրայեցերէն լեզուաց հմուտ , Թուրքանսթեան , Ալճէպրայի , Երկրափոթեան , Աշխարհագրութեան , Պատմութեան , Բնագիտութեան , Երաժշտութեան , Մարդակազմութեան , Աստուածաբանութեան եւ Բիանօ չալիլու տեղեակ է , դաստուրութեան տեղ կը փնտռէ , ուզողը կրբնայ լրագրոյս գրասենեակէն տեղեկանալ :

Տօղթօր Պարոնիկ Մատթէոսեանըն Սազըգ աղաճը ճատտէսինտէ Գարաշլըք սօզաղընտա , պիւր նիւմէթլու խանէսինտէ չարչէմպի կիւնլէրի խալթաթ պազմազտա օլունուպ հէր նէ գատար զաթէն իւն օլունուպ իսթէլէ , պազը տօսթլարը վէ միւլթէրիլէրի սայիլ կիւնլէրտէ կիտիպ պօշ կէրի տէճմէքտէ օլունուպընտան , զիւր օլունան խալթաթ կիւնլէրտէն պաշգա , ճիւմա կիւնլէրի էջլէտէն սօզապա գատար խանէսինտէ պոլունուպաղը իւն օլունուր :

ՄԱՆՁԷՍԹԷՐ ԲԱՄՈՒԳ ԲԻԱԶԱՍԸ

13 Դար Լուրճիլէն .

Պու կիւն բիաշա եէնիտէն ճանլանտը , չօզճա ախգուրթա օլունու , Պէղճէտէ չօգ խահիլ վար տըր , ֆազաթ ֆիաթլար նէ իսթ օտուր :

ԼԻՎԸՐԲՈՒԼ ԲԱՄՈՒԳ ԲԻԱԶԱՍԸ

Այն Լուրճիլէն .

Պու կիւն բիաշա իյի խահիլ վար , վէ ֆիեաթլար զիեատէ գապի տիւրլէր :

Պու Լուրճիլէն ֆիլէլլըն .

Օրթա Պօեղտ	151-0	բէնա
Մօպիլ	151-4	»
Օրլէան	151-2	»
Ալեա ալըք Մըլըր	46	
Բէրնամ	141-2	»
Տօլլարա Սուրաթ	141-4	»
Պէնկալ	81-8	»

ՈՒԱՆԴԱԶԷԹԱ
ԿՈՐԱՊԿԵՑ Թ . ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԷՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆԵՅԷ
ՊԵՐՏԵՐԷՐ ԵՐԵՐԵՐԷՐ ԵՐԵՐԷՐԷՐ ԵՐԵՐԷՐԷՐ 467 :